

Узагальнення

про розгляд Шевченківським районним судом міста Львова цивільних справ про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки за 2014 -2015 роки

Питання, пов'язані з розглядом цивільних справ про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки, мають особливе значення, оскільки актуальність цих проблем зумовлена великою кількістю відповідних цивільно-правових спорів у судовій практиці.

Слід зважати також на ті обставини, що у випадку завдання шкоди джерелом підвищеної небезпеки, процес вчинення та умови виникнення зобов'язань суттєво відрізняються від загальних правил, що, відповідно, потребує виділення вказаних випадків як особливого різновиду деліктних зобов'язань.

Законодавче врегулювання спорів щодо відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки

Відносинам про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки, присвячені, зокрема ст.ст. 3, 27, 41, 68 Конституції України, ст. ст. 11–16, 22, 23, 316–327, 355, 386, 979–999, 1166–1168, 1172, 1187, 1188, 1191–1206 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), положення Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України).

Правову природу відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки, та шкоди, завданої внаслідок взаємодії цих джерел, урегульовано законами України :

«Про дорожній рух» від 30.06.1993 № **3353-ХІІ** (зі змінами); «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення надмірного державного регулювання у сфері автомобільних перевезень» від 05 липня 2011 року (після набрання ним чинності скасовано вимоги щодо обов'язкової наявності у водія дорожнього (маршрутного) листа та нотаріально посвідченої довіреності на керування транспортним засобом); «Про автомобільний транспорт» від 05.04.2001 № **2344-ІІІ** (зі змінами); «Про міліцію» від 20.12.1990 № **565-ХІІ** (зі змінами, **Втрата чинності** відбудеться 07.11.2015 року підстава 580-19).

Норми, що стосуються обов'язкового страхування, містяться у спеціальному законодавстві, зокрема, законах України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 01 липня 2004 року; «Про страхування» від 07 березня 1996 року; «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02 березня 2000 року; «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18 січня 2001 року (**втрата чинності** від **01.01.2015**, підстава 77-19), Директиві Ради ЄЕС від 24 квітня 1972 року «Щодо зближення законів держав-членів стосовно страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів та виконання зобов'язання про страхування такої відповідальності», Правилах добровільного страхування транспортних засобів «КАСКО»; затверджених Укрстрахнаглядом 25 березня 1997 року № 19-1, постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження розмірів страхових платежів за договорами міжнародного обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 06 січня 2005 року № 5.

Із метою забезпечення правильного та однакового застосування законодавства при вирішенні спорів цієї категорії Пленумом Верховного Суду України було прийнято ряд постанов, які застосовуються судами під час вирішення спорів вказаної категорії, серед яких

постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» від 12 червня 2009 року № 2; постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судові рішення у цивільній справі» від 18 грудня 2009 року № 14; постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди» від 27 березня 1992 року № 6; постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» від 31 березня 1995 року № 4; постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах» від 30 травня 1997 року № 8.

Вирішуючи спори цієї категорії справ, суди у своїй діяльності також керуються Правилами дорожнього руху України, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України «Про правила дорожнього руху» від 10 жовтня 2001 року № 1306 (далі – ПДР України), Методикою товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів, затвердженою спільним наказом Міністерства юстиції України, Фондом державного майна України від 24 листопада 2003 року, Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12 липня 2001 року та іншими нормативно-правовими актами, що регламентують спірні правовідносини.

Водночас існує й спеціальне законодавство, яке регулює правовий режим відповідальності володільців спеціальних джерел підвищеної небезпеки. Наприклад, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року визначає обов'язок осіб, які володіють джерелом підвищеної екологічної небезпеки, компенсувати заподіяну шкоду громадянам та юридичним особам, якщо вони не доведуть, що шкода виникла внаслідок стихійних природних явищ чи навмисних дій потерпілих. Крім того, спірні правовідносини регулюються земельним, водним, лісовим законодавством, законодавством про надра, про охорону атмосферного повітря, про охорону і використання рослинного і тваринного світу та іншим спеціальним законодавством.

Певні особливості має порядок відшкодування ядерної шкоди. Відносини щодо цивільної відповідальності за ядерну шкоду регулюють закони України «Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення» від 05 квітня 2006 року; «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» від 12 червня 2011 року, а також ратифікована Україною Віденська конвенція «Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду» від 12 вересня 1997 року.

Зазначений перелік законів та нормативно-правових актів не є вичерпним

В цілому судді Шевченківського районного суду м. Львова дотримуються норм законодавства, проте під час розгляду справ такої категорії трапляються випадки, коли судді не завжди правильно застосовують норми матеріального права, припускають помилки щодо встановлення дійсних правовідносин сторін, застосування до них норм права, наслідком чого є скасування або зміна судових рішень.

Джерело підвищеної небезпеки та його види

Поняття джерела підвищеної небезпеки на рівні закону (легальна дефініція) закріплено у ст. 1187 ЦК України, відповідно до якої під джерелом підвищеної небезпеки розуміють діяльність, пов'язану з використанням, зберіганням або утриманням транспортних засобів, механізмів та обладнання, використанням, зберіганням хімічних, радіоактивних, вибухо- і вогнебезпечних та інших речовин, утриманням диких звірів, службових собак та собак бійцівських порід тощо, що створює підвищену небезпеку для осіб, які цю діяльність здійснюють, та інших осіб.

Основні ознаки джерела підвищеної небезпеки також наведено у п. 4 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди» від 27 березня 1992 року № 6, відповідно до якого джерелом підвищеної небезпеки належить визнавати будь-яку діяльність, здійснення якої створює підвищену імовірність заподіяння шкоди через неможливість контролю за нею людини, а також діяльність по використанню, транспортуванню, зберіганню предметів, речовин і інших об'єктів виробничого, господарського чи іншого призначення, які мають такі ж властивості. Наприклад, літак, автомобіль небезпечні неможливістю їх миттєвої зупинки, а будівництво – тією ж неможливістю зупинки техніки, предметами, піднятими на висоту або заглибленими, і заподіянням саме механічних ушкоджень (каліцтва). Майнова відповідальність за шкоду, завдану діями таких джерел, має наставати як при цілеспрямованому їх використанні, так і при мимовільному прояві їх шкідливих властивостей (наприклад, у випадку завдання шкоди внаслідок мимовільного руху автомобіля).

Статтею 1187 ЦК України встановлено відповідальність за завдання шкоди особою, яка на відповідній правовій підставі (право власності, інше речове право, договір підряду, оренди тощо) володіє транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом, використання, зберігання або утримання якого створює підвищену небезпеку.

Крім того, у п. 4 постанови Пленуму Верховного Суду України від 27 березня 1992 року надано приблизний перелік володільців джерел підвищеної небезпеки, до яких, зокрема, належать власники джерел підвищеної небезпеки (кооперативи, акціонерні товариства, громадяни тощо); організації, що володіють джерелами підвищеної небезпеки на праві повного господарського відання або на праві оперативного управління (державні підприємства та установи); організації та громадяни, що володіють джерелами підвищеної небезпеки на підставі відповідних договорів (договору оренди, підряду); громадяни, які мають доручення на керування транспортним засобом; організації, що володіють джерелами підвищеної небезпеки на підставі адміністративного акта про передачу їх у тимчасове користування.

Можливості застосування положень про регрес та суброгацію.

Відповідно до цивільного законодавства шкода, завдана майну та особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала. Завдання шкоди потерпілому можливе за двома підставами: у результаті невиконання контрагентом потерпілого своїх договірних зобов'язань; у результаті дій особи, яка не пов'язана з потерпілим будь-якими договірними відносинами (деліктна відповідальність).

У разі якщо дії третьої особи, якими страхувальнику спричинено збитки, є страховим випадком, то у такого потерпілого (страхувальника за договором страхування) є дві можливості відшкодування шкоди: за рахунок безпосереднього заподіювача шкоди або за рахунок страховика шляхом отримання страхового відшкодування.

Перехід права вимоги від страхувальника (вигодонабувача) до страховика називається суброгацією.

Суброгація дає можливість суб'єктам вибрати момент, коли здійснювати це право, наприклад, після сплати страхового відшкодування чи під час сплати, а також можливі випадки застосування суброгації до виплати страхового відшкодування. На практиці це право використовується ще й до настання реальної виплати відшкодування. Наприклад, якщо через ДТП третя особа серйозно пошкодила автомобіль страхувальника і проти неї порушено кримінальну справу, страховик ще до виплати страхового відшкодування може подати позов

до суду про стягнення з винного завданої шкоди в тій частині, яку страховик має сплатити страхувальникові. Це робиться для того, щоб суд мав змогу врахувати претензії страховика при винесенні рішення у справі. Обсяг права вимоги не може перевищувати меж реально здійсненої виплати страхового відшкодування (воно може бути менше страхової суми, проте не перевищувати її). Таким чином, суброгація не передбачає переходу права вимоги до страховика в порядку регресу (в цьому випадку новий кредитор має право вимагати від боржника виконання зобов'язання в повному обсязі). Право вимоги, що переходить до страховика, здійснюється відповідно до правил, які регулюють відносини між страхувальником (вигодонабувачем) та особою, яка є відповідальною за збитки. Страхувальник (вигодонабувач) повинен передати страховику всі документи і докази, повідомити йому всі відомості, які є необхідними для здійснення страховиком такого права. Наприклад, документами можуть бути текст договору, платіжні доручення, квитанції, в тому числі й листування сторін, речові докази тощо. Документи та докази передаються, оскільки без них страховик не зможе реалізувати своє право вимоги.

Шевченківським районним судом м. Львова було розглянуто у 2014 році 44 цивільних справи за позовами щодо відшкодування шкоди завданої джерелом підвищеної небезпеки, а також про відшкодування шкоди завданої в результаті ДТП, в порядку регресу.

Із зазначеної кількості розглянутих справ:

31 справа була задоволена повністю або частково, по 4 справах – відмовлено у задоволенні через безпідставність позовних вимог, 5 справ було залишено без розгляду в порядку ст. 207 ЦПК України з різних підстав (подана заява позивача про залишення позовної заяви без розгляду, повторне не прибуття позивача повідомленого належним чином у судові засідання), 4 позови повернуті позивачу з підстав не усунення недоліків вказаних ухвалою суду та в порядку 115 ЦПК України встановлено що справа не підсудна Шевченківському районному суду м. Львова, по 1 справі провадження закрито оскільки судом затверджена мирова угода укладена сторонами для врегулювання спору в порядку ст. 175 ЦПК України, на 13 рішень були подані апеляційні скарги за наслідком розгляду яких Апеляційним судом Львівської області були прийняті такі рішення: залишено без змін 4 рішення, скасовано повністю або частково 8 рішень по яким апеляційним судом прийняті нові рішення про часткове задоволення позовних вимог або про відмову у задоволенні позовних вимог, по 1 справі під час розгляду в апеляційному суді апелянтам подана заява про відмову від апеляційної скарги та провадження у справі закрито, 2 справи було скарджено до ВСС України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Проаналізувавши розглянуті у 2014 році Шевченківським районним судом м. Львова справи цієї категорії, поодинокі вбачаються випадки помилкового застосування норм матеріального та процесуального права.

Так за позовною заявою Геналь О.Б. до Клок О.І. про відшкодування майнової шкоди, завданої внаслідок дорожньо-транспортної пригоди 12 вересня 2013 року відкрито провадження (466/6958/13ч 2/466/2593/13), за заявою позивача в порядку ст. 31 ЦПК України залучено до участі у справі у якості співвідповідача АТ «Українська охоронно-страхова компанія», 21 січня 2014 року рішення суду позовні вимоги були задоволені у повному обсязі, проте із таким рішенням не погодився співвідповідач АТ «Українська охоронно-страхова компанія», за результатом розгляду апеляційної скарги 24 березня 2014 року Колегія суддів судової палати у цивільних справах Апеляційного суду Львівської області, рішення Шевченківського районного суду м. Львова від 21 січня 2014 року в частині стягнення з АТ «Українська охоронно-страхова компанія» майнової шкоди завданої

внаслідок дорожньо-транспортної пригоди, пені за прострочення виплати страхового відшкодування, процентів за прострочення виплати страхового відшкодування та судового збору - скасовано та укладене нове рішення, яким відмовлено у задоволенні таких вимог, у решті рішення залишено без змін. Обґрунтовуючи таке рішення апеляційний суд Львівської області посилається на те, що судом першої інстанції не враховані всі обставини справи, в порушення вимог ст. 212 ЦПК України не дано оцінки письмовим доказам, а саме платіжному дорученню № 209 від 15.01.2014 року (а.с.86) згідно якого АТ «Українська охоронно-страхова компанія» перерахувала позивачу пеню, не правильно застосовано судом першої інстанції ст. 625 ЦК України щодо 3% річних, оскільки відшкодування шкоди це відповідальність, а не боргове (грошове) зобов'язання, на шкоду не повинні нараховуватися відсотки за користування чужими грошовими коштами, що теж є відповідальністю. Тому, нарахування відсотків на суму шкоди є фактично подвійною мірою відповідальності, дія ч.2 ст. 625 ЦК України не поширюється на правовідносини, що виникають у зв'язку із завданням шкоди.

Ухвалою Шевченківського районного суду м. Львова від 18 квітня 2013 року за позовною заявою Молоко І.Д. до Львівська філія ПрАТ «СК «Провідна» про відшкодування шкоди завданої внаслідок ДТП відкрито провадження у справі (466/2940/13-ц 2/466/1584/13). Рішенням суду від 27 червня 2014 року позовні вимоги задоволені. Колегія суддів судової палати у цивільних справах апеляційного суду Львівської області 24 листопада 2014 року за результатом розгляду апеляційної скарги скасувала вказане рішення та ухвалила нове рішення, яким відмовлено Молоко І.Д. у задоволенні позовних вимог. Оскільки згідно із роз'ясненнями п.3ч.2 ППВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01.03.2013 року № 4 «Про деякі питання застосування судами законодавства при вирішенні спорів про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки» позови, що виникають із діяльності філії або представництва юридичної особи зокрема страхової компанії, можуть пред'являтися також за їх місцезнаходженням (ч.7ст.110 ЦПК України), проте відповідачем у справі є страхова компанія як юридична особа. У разі пред'явлення позову до філії чи представництва юридичної особи суд відповідно до вимог ч.4 ст. 10 ЦПК України та порядку визначеному ст.33 ЦПК України, вирішує питання про заміну неналежного відповідача або залучає юридичну особу як співвідповідача. При відмові позивача від такої заміни чи від залучення іншої особи суд на підставі п.1ч.1ст.205 ЦПК України закриває провадження у справі через відсутність у відповідача (філії чи представництва юридичної особи) цивільної процесуальної дієздатності, тобто у зв'язку з відсутністю сторони у цивільному процесі. Однак суд першої інстанції на зазначені положення закону уваги не звернув та не вирішив питання про склад осіб, які беруть участь у справі, задовольнив позов за відсутності сторони у цивільному процесі, тобто задовольнив позов до неналежного відповідача.

По цивільній справі (1328/2992/12 2/1328/1332/12) за позовною заявою ВАТ НАСК «Оранта» в особі Тернопільської обласної дирекції ВАТ НАСК «Оранта» до Венгжин С.З. про відшкодування шкоди, рішенням Шевченківського районного суду м. Львова від 20 грудня 2011 року в порядку заочного розгляду справи позовні вимоги задоволені. Ухвалою від 16 лютого 2012 року заочне рішення скасовано, та 15 березня 2012 року прийнято рішення яким у задоволенні позовних вимог відмовлено. Ухвалою колегії судової палати у цивільних справах апеляційного суду Львівської області від 10 грудня 2012 року рішення суду першої інстанції залишено без змін. Ухвалою ВСС України від 12 червня 2013 року рішення Шевченківського районного суду м. Львова від 15 березня 2012 року та Ухвалу апеляційного суду Львівської

області від 10 грудня 2012 року скасовано, справу передано на новий розгляд до суду першої інстанції. ВСС України вказує що судом першої інстанції не з'ясовані обставини справи та не надано їм оцінки, не визначена ступень вини відповідача, не враховано що у позивача на підставі ст.. 9931191 ЦК України виникло право вимоги до відповідача, як до особи, відповідальної за завдані збитки, та передчасно прийшов до висновку щодо відмови у задоволенні позовних вимог. Рішенням Шевченківського районного суду м. Львова від 20 серпня 2014 року позовні вимоги задоволені. Ухвалою колегії судової палати у цивільних справах апеляційного суду Львівської області від 21 січня 2015 року рішення суду першої інстанції залишено без змін.

За 9 місяців 2015 року було розглянуто 13 цивільних справ вказаної категорії, з яких по 7 справах постановлено рішення про задоволення або часткове задоволення позовних вимог, по 2 справах відмовлено у задоволенні позовних вимог, по 2 справах закрито провадження в порядку 205 ЦПК України (сторони уклали мирову угоду і вона затверджена судом, позивачем подана заява про закриття провадження у зв'язку із відмовою від позову через мирне вирішення спору), по 2 справах винесено ухвалу про залишення без розгляду з підстав п.5 ч.1 ст. 207 ЦПК України (позивачем подана заява про залишення позову без розгляду).

На 2 рішення були подані апеляційні скарги за наслідком розгляду яких Апеляційним судом Львівської області були прийняті такі рішення: по 1 справі відмовлено у відкритті апеляційного провадження, по 1 справі рішення суду першої інстанції залишено без змін, на 1 рішення подано касаційну скаргу.

При розгляді цивільної справи (466/5892/14ц 2/466/2674/14) за позовною заявою Задорожного Р.В. до Гук Я.С. про стягнення матеріальної і моральної шкоди із ушкодженням здоров'я заподіяної внаслідок ДТП, рішення від 02 лютого 2015 року позовні вимоги були частково задоволені стягнуто на користь позивача 18 580,10 грн. матеріальної шкоди, 2 500 грн. у відшкодування моральної шкоди, 500 грн. витрат за проведення експертизи, 5 грн. банківські послуги, 243,60 грн. судовий збір. За результатом розгляду апеляційної скарги 23 червня 2015 року колегією суддів судової палати у цивільних справах Апеляційного суду Львівської області рішення суду першої інстанції залишено без змін.

При розгляді цивільної справи (466/816/14-ц 2/466/1098/14) за позовною заявою Стефанюк В.В. до Моторно-транспортне страхове бюро України про відшкодування шкоди завданої ДТП, рішенням суду від 17 березня 2014 року позовні вимоги задоволені. Ухвалою колегії суддів судової палати у цивільних справах апеляційного суду Львівської області від 02 жовтня 2014 року рішення суду першої інстанції залишено без змін. Ухвалою ВСС України з розгляду цивільних і кримінальних справ 25 лютого 2015 року, касаційну скаргу задоволено рішення суду першої інстанції та ухвалу суду апеляційної інстанції скасовано, справу передано на новий судовий розгляд до суду першої інстанції. ВСС України зауважує, що суди не звернули уваги та належним чином не перевірили всі обставини справи, чим порушили вимоги ст.. 212-214, 303,0315 ЦПК України, також не врахували положення ст.. 124 Конституції України, не встановлені фактичні обставини справи, які мають істотне значення для правильного вирішення справи, не визначені правовідносини між сторонами, судові рішення не відповідають вимогам ст.. 213 ЦПК України. При новому розгляді справи 30 червня 2015 року відмовлено у задоволенні позовних вимог.

Для визначення питання, чи підлягає відшкодуванню відповідачем у справі завдана ДТП шкода і в якому розмірі, судді Шевченківського районного суду м. Львова ретельно перевіряли докази, що підтверджують вину учасників події – матеріали перевірки органів

ДАІ та постанови про притягнення до адміністративної відповідальності за порушення ПДР України, висновки авто товарознавчих експертиз, звертали увагу на умови договорів страхування транспортних засобів та автоцивільної відповідальності їх власників, акцентували увагу на зазначені в договорах страхування інформації про вигодонабувача та ліміт відповідальності страховика, за наявності фактів, що підтверджують вину всіх осіб, діяльністю яких завдано шкоди, визначали частину вини кожного з них шляхом повного, об'єктивного та всебічного з'ясування всіх обставин справи та відповідно до цих часток розраховували розмір відшкодування.

Відповідно до ст. 1187 ЦК України шкода, завдана джерелом підвищеної небезпеки, відшкодовується особою, яка на відповідній правовій підставі (право власності, інше речове право, договір підряду, оренди тощо) володіє транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом, використання, зберігання або утримання якого створює підвищену небезпеку.

Враховуючи наведене положення законодавства, слід пересвідчитись у тому факті, що особа, яка завдала шкоду, володіє джерелом підвищеної небезпеки саме на відповідній правовій підставі, ретельно досліджувати докази, що підтверджують цих фактів, зокрема данні – чи перебуває заподіювач шкоди у трудових відносинах із власником транспортного засобу, чи не є нікчемним правочин, на підставі якого здійснюється використання транспортного засобу заподіювачем шкоди (наприклад, чи дотримано вимоги ст. 799 ЦК України щодо нотаріального посвідчення договору найму транспортного засобу за участю фізичної особи тощо).

Відповідно до ст. 9 Закону України «Про страхування» розмір страхової суми та (або) розмір страхових виплат визначаються за домовленістю між страховиком та страхувальником під час укладення договору страхування або у випадках, передбачених чинним законодавством.

Згідно зі ст. 22 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» при настанні страхового випадку страховик згідно з лімітами відповідальності страховика відшкодовує у встановленому цим Законом порядку оцінену шкоду, яка була заподіяна у результаті ДТП життю, здоров'ю та майну третьої особи.

При оцінці розрахунків шкоди, спричиненої транспортному засобу внаслідок ДТП, викладених у висновках автотоварознавчих експертів та розрахунках страхових відшкодувань, здійснених страховиками, враховуються положення Методики товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 24 листопада 2003 року № 142/5/2092.

Відповідно до ст. 1194 ЦК України особа, яка застрахувала свою цивільну відповідальність, у разі недостатності страхової виплати (страхового відшкодування) для повного відшкодування шкоди, завданої нею іншій особі, зобов'язана сплатити потерпілому різницю між фактичним розміром шкоди і страховою виплатою (страховим відшкодуванням).

При оцінці моральної (немайнової) шкоди, спричиненої потерпілим особам внаслідок ДТП, належним чином оцінюється ступінь їх немайнових витрат, а також у випадках пред'явлення таких вимог до страховиків враховувати положення ст. 611 ЦК України про те, що таке відшкодування може бути застосовано лише у передбачених законом або договором випадках порушення страховою компанією зобов'язань і виходити з того, чи передбачено укладеним договором страхування можливість такого відшкодування страховиком. Необхідно звертати увагу на те, що п. 22.3. ст. 22 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» і

п.3 ч.2 ст.23 ЦК України обов'язок відшкодування моральної шкоди, завданої пошкодженням майна, покладено на особу, яку визнано винною у скоєнні ДТП.

При визначенні розміру відшкодування шкоди, завданої здоров'ю потерпілої особи внаслідок ДТП (розміру відшкодування заробітку (доходу), втраченого нею внаслідок втрати чи зменшення професійної або загальної працездатності, додаткових витрат, стороннього догляду тощо), судді повинні звертати увагу на виплати, без урахування яких згідно з ч. 3 ст. 1195 ЦК України визначається шкода, завдана каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я. Також враховувати, що у випадках, коли середньомісячний заробіток потерпілого, виходячи з якого встановлюється розмір втраченого фізичною особою внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я заробітку (доходу), є меншим від п'ятикратного розміру мінімальної заробітної плати, розмір втраченого заробітку згідно з вимогами ст. 1197 ЦК України обчислюється саме виходячи з п'ятикратного розміру мінімальної заробітної плати, а не фактичного за місцем роботи, а розмір втраченого доходу від підприємництва – на підставі даних державної податкової служби (ст. 1198 ЦК України).

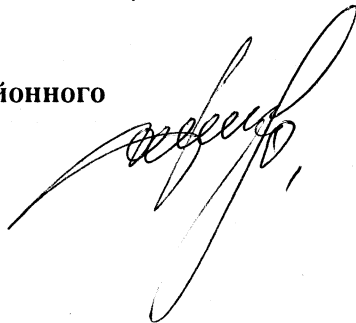
В усіх випадках при розгляді справ вказаної категорії судді Шевченківського районного суду м. Львова виконують вимоги ст. 212 ЦПК України щодо оцінки доказів і ст. 213 ЦПК України щодо законності та обґрунтованості рішення суду.

Аналіз розглянутих Шевченківським районним судом м. Львова справ про відшкодування шкоди завданої джерелом підвищеної небезпеки, дає підстави стверджувати, що в цілому є вірне розуміння та застосування процесуального закону, хоча вбачаються поодинокі випадки помилкового визначення юрисдикції.

Щодо решти питань застосування норм матеріального права під час розгляду та вирішення справ вказаної категорії у суддів Шевченківського районного суду м. Львова продовж 2014-2015 років складнощів не виникало.

За результатами підготовки інформації слід зробити висновок, що судді Шевченківського районного суду м. Львова при розгляді цивільних справ про відшкодування шкоди завданої джерелом підвищеної небезпеки правильно застосовують норми процесуального та матеріального закону.

Суддя Шевченківського районного
суду м. Львова

О.Ф. Федорова